

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PAZITE!

na številko v oklepaju
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (194
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

Štev. (No.) 193.

Chicago, Ill., 23. maja (May), 1911.

Leto (Vol.) VI.

Hlapec bo ostal hlapec

Te besede je zapisal v "Amer. Slovenec" človek, ki je duhovnik, naslednik Krista, ki je učil: Ljubi svojega bližnjega, kot samega sebe. Nihče bi se ne spodtikal, če bi kaj takega zapisal svobodomislec, človek, ki verjame, da ima močnejšo pravico izkoriščati slabjšega.

V besedah "hlapec bo ostal hlapec" se zreali golo samoljubje, materializem najnižje vrste in zano zaničevanje do delavskega stanu.

Krist je tolažil vboge, siromake, bil je prijatelj vseh zatiranih in tlačanih in v njih srečih je vne-
mal up na boljše čase — na božje kraljestvo na zemlji. V "Amer. Slovenec" v slovenskem katoliškem listu pa slovenski "duhovnik" pove čimeno: hlapec bo ostal hlapec. To pomeni z drugimi besedami: "Delavci ste! Vaši otroci bodo zopet delavci. Vi ste zato na svetu, da umirate za nas, da vas razstrelbe ubijajo v premogokopih, da vaše hčere postajajo prostitutke — nam v zabavo. Mi smo na svetu, da uživamo in stanujemo v dobro opremljenih stanovanjih, radi česar morate vi prebivati v kočah, ki so podobna brlogom, v katerih so gojišča za vsakovrstne baele, ki se zajedajo v vas in vam nosijo vsakovrstne bolezni.

Tako je povedal človek, ki se nazivlje duhovnikom, ki laže ljudstvu, da je naslednik Krista — v štirih besedah. In ni ga obšla rdečica sramu, ko je javno priznal, da nosi dvojno lice: V cerkvi, kadar čita evangelije, se hlina vernikom kot človekoljub, ki so večinoma po njegovem izrazu hlapci — delavci. Javno, kot častnikar pa nastopa kot lažnjivec, sploh kot lažnjivec najnižje vrste, ker ne verjame v besede, ki jih je zapisal. Res ni velike razlike med hlapcem in lažnjivcem. Obe lastnosti le spolnijueta druga drugo. Hinavščina je v sorodu z lažjo, z materjo vseh poglavitnih grehov. Hinavec in lažnjivec je tudi sposoben za vsak drugi greh, sploh za vsako hudodelstvo. In tak človek naj bi bil namestnik Krista?

Krščansko etično načelo se glasi: Kdor ne dela, naj tudi ne je. Duhovnik, ki je zapisal v "Amer. Slov.": hlapec bo ostal hlapec, ne verjame tudi v to načelo. Ako bi verjel v to načelo, ne bi bil norcev iz delavcev, ki delajo, da on je — ne psoval bi jih s hlapci in jim lagal, da bodo ostali vedno hlapci. Krsti, poroke, pridige, maše itd niso produktivno delo, pa tudi ne koristijo ljudem v tem smislu, da bi se ustanovilo božje kraljestvo na zemlji. To delo spada v dušobrižje.

Ali duhovnik, ki je zapisal, da hlapec bo ostal hlapec, je vzel tudi dušo brižje za navaden humbug. Odprto je povedal, da je vsakdo norec, če moli in hodi v cerkev. Hlapec bo ostal hlapec pomeni, da bo hlapec vedno hlapec. Hlapec bo v življenju in hlapec bo po smrti. Torej vekomaj!

Ali je po tem očitnem in javnem priznanju slov. duhovnika, ki je župnik slov. fare v Ameriki, še potrebno hoditi delavcem v cerkev, plačevati za maše, hoditi k spovedi in h obhajilu, ko bodo morali delavci še po smrti delati za kapitaliste, sploh živeti v tistih žalostnih razmerah, kot živijo danes na tem grešnem svetu?

In tak duhovnik, ki uči očitno brezverstvo, ki je brezverec od temena do pete, laže, da hočejo socialisti vzeti vero ljudstvu, ker učijo delavce, da so med duhovniki tudi lumpje, ki delavce prodajajo kapitalistom.

Ali je tak duhovnik še vreden kakšnega spoštovanja? Mar naj njemu še kdo kaj verjame? Ali naj sploh kdo še verjame kakšnemu duhovniku, ker duhovniki nimajo toliko poguma, da bi se znebili tovariša, ki očitno trdi, da je

vera na boljše čase po smrti navadna sleparija.

Ako se duhovniki strinjajo, da hlapec bo ostal hlapec, tedaj niso nič boljši, kot njih tovariš in priznajo, da je vera navaden humbug, ki nima drugega namena kot obdržati delavce v kapitalistični sužnisti, da bodo požrli kapitalisti in duhovniki, kar so pridelali pridni delavci.

Splošen pregled.

— Gompersu, Mitschellu in Morrisu ne bo treba iti na rčet. Afera Gompersa, Mitschella in Morrisa, ki so bili obsojeni na zapor, ker se niso ozirali na sodnijsko prepoved, zavoljo bojkota proti "Buck Stove and Range", družbe, ki je čitateljem "Proletarca" povsem znana, kar smo večkrat poročali o tej zadevi.

Razveljavljenje obsodbe po višjem sodišču ni moglo iznenaditi nobenega delavca, ki misli dlje kot od Chicago do Joliet ali pa od škofije do farovža.

Gompers, Mitschell in Morris reprezentirajo nekakšno nazadnjaško strugo v ameriškem delavskem gibanju. To vedo kapitalisti in višji sodniki.

In kapitalisti in višji sodniki pa tudi niso tako neumni, da bi delali progando za socializem. V Ameriki so takozvani meročajni krogi prišli do prepričanja, da se tembolj množi število socialistov, kolikorbolj pritiskajo na delavce. To je bil tisti vzrok v interesu kapitalistične družbe, da Gompersu, Mitschellu in Morrisu ne bo treba v ječo.

Vzlie tej razsodbi ne verjame mo, da bi se število socialistov manj hitro množilo.

Saj je znamenje, da se bojijo organiziranih delavcev, ako sodniki izrekajo razsodbe v korist organiziranih delavcev.

— "Pobožni metodistovski pridigar" — župnik Francis Ravel, je v cerkveni pridigi priporočal, da bi bile vse omožene ženske na vidnem mestu tetovirane, da bi jih pregrešni možki ne zalezovali.

To nesmisel je pa neki kapitalistični častnik koval v zvezde kot pameten in razsoden nasvet.

Ni čudo! Živimo pač v Ameriki, kjer čestokrat največje budalosti priznajo za višek človeškega razuma.

Mi nimamo nič proti temu, če omenjeni pridigar in lastnik kapitalističnega časnika dasta tetovirati svoji boljši polovici. Pametni ljudje jim ne bodo sledili, ker je tetoviranje omoženih žensk v navadi le pri divjakih.

— Najvišje zvezno sodišče je razpustilo trust za olje.

Tako so poročali rmeni časniki z najdebelejšimi črkami, kar jih je bilo dobiti v tiskarni.

Trust za olje razpuščen? Kdo verjame temu sodnijskemu odloku? Ali je sploh mogoče razpustiti trust za olje?

Kdor si domišlja, da v današnji družbi lahko razpusti trust za olje, je vseeno, ako si domišlja, da lahko izpije Atlantski ocean.

Trust za olje bo padel, ko bo padla kapitalistična družba.

— Sodrug Berger, edini socialistični državnozbornski poslanec je razkrinkal "graft" in do neba smrdelce razmere v Washingtonu, glavnem mestu ameriške republike. To razkrinkanje je v javnosti večinoma kot bomba.

O Washingtonu si je vsak ameriški državljani, ki ne pozna ondotnih razmer domišljal, da je nekakšen paradiz za bogatine in siromake, saj je tam kapitoli, kjer delajo zakone za vse "svobodne" ameriške državljane in vboge inozemce, ki so prišli iskat kosček kruha v obljubljeni deželi.

Komisar Rudolph je vsled tega razkrinkanja čutil potrebo izjaviti, da so obdolžitve Bergerja neresnične, zaeno pa prizna, da so v stranskih potih (alleys) razmere grozne in da je stanarina previsoka.

No? Ali je treba še kaj drugega?

— "Zakonodajalci" za državo Illinois so res sami Soloni. Takih pametnih ljudi ni dobiti nit v Abderi.

Za zakone v varstvo delavcev se ne brigajo, dasi se imajo delavcem zahvaliti za vse, kar so.

Ako kapitalisti vsled zanemarjenja varnostnih naprav vbijejo vsaki dan 100 delavcev, je to nekaj naravnega. Po mnenju teh modrijanov se ni treba brigati za življenje delavcev, če jim pa vzamejo kapitalisti v interesu svetega profita. To je malenkost, ki ne vznemirja spanja deželnozbornskega poslanca, ki je kandidiral kot republikanec ali demokrat.

Ali ti može se brigajo vseeno za zdravje delavca. Bojijo se, da bi delavci zboleli, če kadijo cigarete in sprejeli so proticigaretni zakon. Nihče v državi Illinois ne sme prodajati in podariti nikomur cigaret.

In med vsemi poslanci je imelo le pet poslancev pogum glasovati proti tej hinavščini.

Saj tem hinavcem ne gre za drugo, kot da bi delavci ne kadili na delu.

Zavijanje cigaret potrebuje čas, kar pomeni zgubo za kapitaliste.

In ljudje, ki sklepajo take otročje zakone, pravijo, da so ljudski zastopniki.

Seveda! Zastopniki kapitalistov so od temena do pete.

Zakon še ni v veljavi!

— Jezuitje pričakujejo v Španiji "laufpos", radi tega delajo priprave z anaselti v ameriški republiki Pater Bianchi in njegov tajnik, pater Gomez sta ogledala velik jezuitski samostan v Woodstock, Ind., katerega jim drugi bratei v kuti priporočajo za glavni stan španskih jezuitov. Samostan in okolica se obema patrona tako dopada, da sta se odločila naseliti španske jezuite, če bi jim španska vlada dala slučajno breo.

Ako se bodo španski jezuitje res naselili v Ameriki, tedaj bodo dobivali mladeniče iz Španije, da jih izvežbajo v ligvorijski morali in po izvežbanju odpošljejo na Kubo, v Panamo, Peru, Kolumbijo in Argentiniijo. Te dežele spadajo v delokrog "Kastiljanecv". Tako imenujejo španske jezuite.

— Dne 28. januarja 1860 je govoril Tombs senator za državo Georgia in zagrižen sužnodržec: "Stebre družbe potresajo zločinsko; — vsa človeška družba pojde na kose; — vsa načela družbe so spodkopana; torej je tudi že državljanska vojna tukaj — vidim, da me obkoljujejo sovražniki domovine; republikanci hočejo strmoglaviti ustavo in uvesti strašnoodejno anarhijo; — krivoprisežniki so, ki z eno roko prisegajo ustavi zvestobo, da jo z drugo prelomijo; — če v senatu oznanjujejo punt in zavraten umor; sovražniki domovine so, ki so zvršili hudodelstva, za katera bi v Georgiji morali umreti na morišču. Ako bodo republikanec izvoljen predsednikom, tedaj prosim svojo domovinsko državo pri njenem dostojanstvu do samega sebe, ljubezni do svobode in njenem velikem imenu, da omenjeni stranki ne pusti vajeti niti za eno minuto."

Tako je svojedobno govoril južni sužnodržec proti republikancem. In danes?

No, danes je pa treba zamenjati besedo republikanec s socialist. Kakor je nekaj južni sužnodržec grmel proti republikancem, tako grmijo danes kapitalisti in kapitalistični časniki proti socialistom, ker se bojujejo za osvoboditev delavcev iz kapitalistične sužnosti.

— John Dietza, znanega branitelja Cameron jeza je porota spoznala krivim, na kar ga je sodišče obsodilo v dosmrtno ječo. Dne 17. maja ga je šerif odpeljal v ječo. Na kolodvoru so mu njegovi sosodje priredili ovacijo. Pred ječo je pa čakalo nad 1000 oseb, da vidijo, zadnjikrat Dietza, ki je s puško branil svoje pravice pred požrešnim lesnim trustom. Možki, ženske in otroci so mu segali v roke. Dietz je pa množici dejal: "Branil sem ženo in hčere, dokler sem mogel."

Ta ovacija obsojenemu Dietzu pod jetniškim zidom dokazuje, da se ljudstvo strinja z njim in da obsoja hudodelske spletke lesnega trusta.

Dietz se je sam zagovarjal pred sodiščem. Zdaj bo pa znani kazenski zagovornik Maurice McKenna vložil prižv za novo obravnavo. In upati je, da Dietzu ne bo treba sedeti v ječi za grehe, ki jih je povzročil lesni trust.

Koliko se v Evropi potrosi za brezposelnike?

V Evropi se meče letno 18 tisoč milijonov mark v žrelo militarizma in marinizma, ali kakor pravijo vladodržci vsega sveta: za takozvani "oboroženi mir." Ta "oboroženi mir" so namreč: stoječe vojske, puške, topovi, oklopnjake itd. Medtem ko se pa za militarizem in marinizem v posameznih državah trajajo milijoni za milijoni, se pa na vse mogoče načine "štedi" in se gleda na vsak vinar. Kadar gre za ljudske in socialne potrebe. Kako skopuško se nastopa proti onim nesrečnikom, ki s svojimi zdravimi rokami ne morejo najti dela v naši "krasno" in "božanstveno" urejeni družbi. Z ozirom na to, da se brezposelnost bolj in bolj razširja in narašča po vseh kapitalističnih državah, je vsekakor zanimiva statistika, koliko so izdale posamezne države za ublaževanje teh razmer. Statistika je od leta 1907. in evo tozadevnih izdatkov posameznih držav:

Angleška	10,742.946 K
Nizozemska	10.394 "
Belgija	146.178 "
Danska	393.848 "
Švedska	119.352 "
Norveška	57.507 "
Finska	500 "
Nemčija	8,412.408 "
Avstrija	1,195.349 "
Ogrska	272.616 "
Srbija	8.933 "
Bolgarija	2.237 "
Švica	24.555 "
Skupaj	21,386.823 K

Milijone in milijone tedaj požre nenasitni moloh — 18 milijard letno v Evropi — ali za socialne potrebe ljudstva, za bedne in nesrečne, za te se najde kvečjemu nekaj drobiža. In če se usodimo na vse to reči, da je kapitalistična kultura v svojem bistvu najzafiranejši barbarizem, potem zagrešimo s tem največji greh in zločin, seveda v očeh — sitih...

Laž in resnica o socialistični upravi v Milwaukee.

(Po Carl D. Thompsonu.)

Kapitalistično časopisje po celi Ameriki je pričelo s široko kampanjo laži in zavijanj proti socialistični upravi v Milwaukee. Kaj takega je naravno bilo pričakovati. Resnici na ljubo in v interesu delavskih slojev je pa treba vse kapitalistične dolžitve glede uprave v Milwaukee prikazati v pravi luči:

Prva laž: Socialisti zvišujejo davke.

Resnica je: Socialisti nimajo ničesar opraviti z narekavanjem davkov. Tudi ako bi hoteli, ne morejo, kajti državni zakon in charter-konvencija dopuščata zviševanje mestnih davkov in bondov le do gotove meje. V kolikor so

davki veliki, krivi so tega le bogataši, ki se z vsemi mogočimi zakonitimi sleparstvi izogibljejo polnemu plačevanju davkov. V Milwaukee je na milione dolarjev vrednih posestev, ktera niso v polni meri obdavčena in socialisti se navsomoč trudijo, da storijo konec temu sleparstvu.

Druga laž: Mesto gubi kredit.

Fakt je: Mesto Milwaukee ni še nikoli imelo tak kredit kakor ga ima danes. Družbe za razpečevanje bondov (zadolžnice) kupujejo milwauske bonde kakor še nikdar poprej. "The Economist", vodilni finančni list v Ameriki, je pisal pred kratkim: "Milwauski bondi se prodajajo za dve stopnji boljše kakor bondi iz Philadelphije." Zadnji bondi, ktere je mesto dalo na trg, so prinesli \$14.365 premije, več kot se je pričakovalo.

Tretja laž: Socialisti so povzročili lokalno industrialno krizo.

Resnica je: Trgovinski in industrialni položaj v Milwaukee se je izboljšal. Lokalna industrialna produkcija je znašala prvo leto socialistične uprave v vrednosti \$6,171.884 več kot pa prešnje leto; kapitala se je vložilo \$6,683.649 več kakor prešnje leto. To dokazuje, da kapitalisti se sedaj še ne morejo pritoževati. V mezdah se je izplačalo \$3,795.218 več kot v prešnjem letu; vposlenih je bilo 3602 delavcev več in poslalo je 137 tovarn več kakor za časa prešnje demokratične uprave. (Te številke je obelodanil "Milwaukee Sentinel's Annual Trade Review" 1. jan. 1911.) Ali je to torej kakšen znak krize? — Otto H. Folk, predsednik "Merchants in Manufacturers' Association of Milwaukee", kteri je brez dvoma velik nasprotnik socialistov, je nedavno rekel: "Nektere naše industrije izven železa in jekla poslujejo celo leto s polnim parom, tako da lahko kompetiramo z večji iztočnim delom republike. Industrialna depresija, kolikor se pokaže, ne izvira iz lokalnih razmer, marveč je odmev industrialne razburkanosti v splošnem po Ameriki."

Četrta laž: Socialisti škodujejo trgovini.

Resnica je: Blagajnik trgovske komore (Chamber of Commerce) poroča v republikanskem listu "The Evening Wisconsin" sledeče: "Skupni dohodki trgovin v prvem četrtletju 1911 znašajo \$16,381.46 več kakor v istem času leta 1910. Nove investicije v letu 1911 zelo naraščajo. Prve štiri mesece so investicije dosegle kapitala \$14,216.000. Trgovina v Milwaukee prospera". Kje torej socialisti škodujejo trgovini?

Peta laž: Vsi delavci so nezdravi zaradi nezdravstvenega oddelka se širijo bolezni.

Fakt je: Epilemične bolezni, kakor škrlatica — kar trdijo nasprotniki — se ne širijo. Za časa dr. Baldinga, zdravstvenega komisarja bivše demokratiške administracije, je bilo 349 slučajev škrlatice več v zadnjih štirih mesecih l. 1909 kakor pa koncem minulega leta pod vodstvom doktor Krafta, zdravstvenega komisarja socialistične uprave. Skoro vsak mesec je povprečno sto slučajev epidemčnih bolezni manj kakor pa je bilo za časa bivšega komisarja v zdravstvenem oddelku.

Šesta laž: Socialisti zapravljajo mestni denar.

Resnica je: Socialistična uprava je takoj prvi mesec svojega poslovanja prihranila mestu \$30.000 pri konstrukciji cest. Kupovalni oddelek je prve tri mesece prihranil \$18.000 in z gotovostjo računa, da bo prihranil \$48.000 na leto. Oddelek mestnega pravdnštva je iztežil do danes \$465.000 v mnogih pravnih slučajih naperjenih proti mestu. Oddelek mestnega klerka je prihranil \$3800; comptrolerjev oddelek \$1200 samo na plačah in županski oddelek \$1000. (Konec prih.)

Južna Meksika v plamenu.

Danes se že sme za gotovo reči, da revolucionarji so popolni gospodarji položaja v Meksiki. Južne pokrajine v Meksiki, na ktere je Diaz stavil največ upanja, da mu ostanejo zveste, so danes v največjem plamenu revolucije.

Položaj med ustaši samim se je zadnje dni nekoliko zasukal. Diaz je pod pritiskom svojih ministrov končno "obljubil," da odstopi od predsedništva okrog 1. junija. Madero je vsled tega razglasil zadnji petek petdnevno premirje, da se dožene pod kakšnimi pogoji namerava Diaz odstopiti. Diaz je baje pri volji, da njegovo mesto takoj zasede De La Bara, sedanjí minister notranjih zadev kot začasni predsednik dokler se ne vrše volitve; dalje dobe ustaši nekaj članov v kabinetu in deset guvernorjev. Madero je bil s tem zadovoljen in podpisali so premirje zadnjo soboto v Juarezu, nar kar so boji v severni Meksiki prenehali. Toda ustaši v južnih pokrajinah nikakor niso zadovoljni s premirjem in jeze se na Madera, češ, da ga Diaz še vedno vodi za nos. Figueroa, vodja revolucije na Jugu, neče ničesar slišati o premirju in njegove čete nadaljujejo boj s federalisti. On zahteva, da se ustaši niti malo več ne ozirajo na Diazove obljube, marveč Diaz mora takoj iti, če ne zlepa pa zgrda in Madero naj zasede njegovo mesto. Ako pa Madero hoče kakšno premirje, tedaj bo šla revolucija na jugu svojo pot naprej ne oziraje se na Maderove ustaše. Figueroa, kteri vodi 13,000 mož, pravi, da lahko sam vzame Meksiko City, prežene Diaza in obenem pretepe Madera če je treba.

V soboto so ustaši zasedli brez boja mesti Colima in Manzanillo, dve najvažnejši postojanki južnozpadne Meksike. Od vseh strani se bližajo močne ustaške čete proti glavnemu mestu in zadnji, odločilni napad se ima vsak dan izvršiti.

Najnovejša vest se glasi, da bo Diaz — ko mu voda že teče v grlo — naznanil svoj odstop takoj jutri, t. j. 24. maja in obenem odstopi ves njegov kabinet.

PROTIDELAVSKA POSTAVODAJA.

Wisconsinška postavodajna zbornica je bila zadnji teden zopet morišče delavskih zakonskih predlogov. Več socialističnih predlog je bilo zadušenih po sovražni kapitalistiški večini. Najvažnejše med temi so: prepoved nočnega dela za peke; deseturno delo za pekavske delavce; uzakonjenje "piketiranja" ob času štrajka, odprava sodnih brambnih nalogov (injunction) in neodgovornost unij za dejanja svojih posameznih članov; oglaševanje štrajka (zakon, po katerem bi morali delodajalci omeniti štrajk, kadar oglašujejo za delavce — skebe — v slučaju istega) in odprava črnega imenika (blacklist).

Vse te važne predloge, ki so neizmerne koristi za delavstvo, so propadle v obeh zbornicah. Predložili so jih socialisti in glasovali zanje samo oni, ogromna večina kapitalističnih poslancev — republikanci in demokratje — jih je pa nadglasovala, potolkla.

V bodoče bodo delavci v Wisconsinu znali bolje: izvolili bodo večino socialistov v zakonodajno zbornico, kajti šele tedaj se zamo-rejo vresničiti delavski zakoni.

Tone Sojar, župnik slov. fare v Chicagu še ni prišel z imeni na dan, da bi povedal kdo je tat in ničvrednež.

Sojar! zgani se!

Ste že obnovili naročnino "Proletarca"? — Če jo še niste, storite to takoj, da se vam ne ustavi lista.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta. Opisi po dogovoru. Pri spremembi bivališča vsakega novega naročnika tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY BY South Slavic Workers' Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Frank Podlipiec, President; John Petrich, Secretary; Frank Janesic, Treasurer. Frank Petrich direktorij. Jos. Bratkovic

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year. ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC"

9146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

PO STARI NAVADI.

Kapitalistična zarota, s katero se hoče spraviti na vislice Mc Namara in njegovega brata, se razvija "regularno", kot je v navadi pri kapitalistih, kedar nastopajo proti delavcem. Po izvršenem človeškem ropu je nastopila umetna pavza, da imajo "režiserji" človeškega ropa čas ljudstvu na tresti peska v oči, da ne spozna kapitalističnih mahinacij in pa spletk. Kapitalistični zarotniki v zvezi z "oberspijonom," Burnsem kujejo železo, dokler je gorko. S pravičnimi o strašnih dinamitnih napadih, hočejo nezavednim delavcem prikazati oba brata kot hudodelca najtemnejše vrste — kot izmeček človeške družbe. Delavcem je treba sistematično suggestirati strah pred dinamitardi, da bi ju delavci pustili na cedilu, da bi bilo kapitalistom, ki so se vdeležili zarote igrarica spraviti oba brata na morišče.

Resnica je, da kapitalistom ni toliko zato, da bi brata umrla na vislicah, ako bi od njiju smrti ne imeli dobička. Kapitalisti dobro vedo, če se jim s krivimi pričami posreči izposlovati obsodbo bratov, da so s to obsodbo udarili unijske delavce.

"Oberspijon" Burns si je naročil grozljivo pismo. Zakaj? V takih slučajih so grozila pisma dobra in izborna sredstva proti obtoženi, ako jih dobi sodnik ali pa kateri drugi uradnik, ki ima opraviti s preiskavo. In Burns je dobil grozilen list vprav po vzorcu črne roke, na katerem so bili baje narisana bodala, mrtvaške glave in kosti, katerega je podpisal neki Schmidt, ki so ga tajni, oficielni in neoficielni policaji in volni proglasili za nevarnega dinamitarda že pred meseci. Seveda se je v pismu grozilo poleg Burnsu tudi državnemu pravdniku v Los Angeles s smrtjo. Da pa gospoda ni blodila v temi, kdo je Schmidt, je Schmidt "prostovoljno" izpovedal v pismu, da je star dinamitar, katerega posel je, da pošilja ljudi s pomočjo dinamita na drugi svet, da pojde že drugi dan s parnikom v Evropo, da ga tem laglje vjamejo s pomočjo brzvoja.

"Oberspijon" Burns je pa po sprejetju lista izjavil "pogumno", da bo vedno izvrševal svojo dolžnost, če tudi zgubi svoje življenje.

Grozilno pismo izjva Burnsa je navadna komedija, ki ima namen obdelati javno mnenje proti ugrabljenima bratoma.

Zdaj bodo kapitalistični zarotniki nekoliko počakali, da vidijo kakšen včinek bo imel ta trik. Ako ne bo vlekel, tedaj bodo prišli kmalu z drugim na dan. Komediantstvo se bo ponavljalo, dokler ne bo končana obravnava pred sodiščem. Kapitalistični zarotniki bodo porabili vsa nečedna sredstva, da dosežejo svoj peklenski namen. Tudi z denarjem ne bodo štedili.

Delavci pa tudi ne bomo drzali križem rok. Vsak nečeden korak, vsak trik kapitalističnih zarotnikov bomo razkrinkali in potrudili se bomo, da bo širša ljudska javnost zvedela za zločinske načrte kapitalističnih zarotnikov.

Vprava afera naših tovarišev Mc Namara bo marsikateremu delavcu odprla oči, da bo spregledal in

se prepričal, da med kapitalisti in delavci zija nepremostljiv prepad, da človek spada v blaznijo, ki govori ali piše za pobratimstvo med podjetniki in delavci.

ZMAGUJOČI SOCIALIZEM.

Mesto Victor v Coloradu bilo je v letih 1904 do 1908 pozorišče naj-srditejših bojev med Mine Owners' Association (zveza lastnikov rudnikov) in rudarsko organizacijo Western Federation of Miners. Bilo je središče najbolj dramatičnih bojev, kar se jih je kdaj vršilo med delom in kapitalom. Nekaj časa je zmagoval kapital. Uradniki unije bili so prisiljeni opustiti svoja odborniška mesta, kajti grozili so jim z revolverji in z vislicami. Birčiči v službi kapitalistov so razdajali prodajalno, ki je bila lastnina unije, in blago zmetali na cesto. Unijska dvorana je bila preluknjana s krogli; rudarje so na sirov način preganali, nesramno žalili njih žene in kdor je simpatiziral z organizacijo, bil je za vsak najmanjši gibljaj vržen v "bull-pen". Lastniki rudnikov so dovažali skebe in kapitalizem je vladal z železno pestjo.

Toda prišel je finale! Potlačeni in brezpravni rudarji so šli v boj v znamenju glasovnice in zmagali sijajno. Triumfal je socializem. Pri zadnjih mestnih volitvah 4. aprila, so bili izvoljeni kandidati socialistične stranke na celi štiri. Republikanci in demokratje so se združili proti delavskim kandidatom, a podlegli so po zasluženju. Sodr. J. B. Bitterly, socialistični kandidat za župana, je dobil 880 glasov; Ellis, kandidat fuzije pa 367 glasov. Večina socialističnega kandidata: 413 glasov! W. S. Snyder, socialistični kandidat za klerka, 841; njegov proti kandidat pa 405. Socialistična večina: 436 glasov. Cela socialistična kandidatska lista je zmagala z dvema proti nemu.

Tako so odgovorili razrednozavedni rudarji na kapitalistiške hudobije. Kar se je zgodilo v Victoru, zgodilo se bo enkrat v celi državi Coloradu in v celi republiki. Vsak zločin, izvršen po kapitalizmu napram delavstvu, se bo maščeval po delavcih na volišču.

Delavstvo v Butte, Mont., kjer je bil tudi že od nekdaj vroč razredni boj med kralji bakra in rudarji, je ravnotako odgovorilo na kapitalistiške zločine z izvolitvijo socialistov v mestno upravo.

Kar je bila enkrat država Colorado za delavske persekucije, to sedaj obljublja biti California. Mesto Los Angeles v Californiji je danes to, kar je bil pred nekaj leti Victor in nektera druga mesta v Coloradu. Barbarsko ugrabljenje bratov Mc Namara pred nekaj tedni je višek kapitalističnih zločinov v Los Angelesu. Mogoče da v tem slučaju delavstvo izgubi bitko; mogoče da nagromadna sleparska evidenda proti bratoma Mc Namara in kupljena porota spravi oba delavca na vislice. V kapitalistični državi in v kapitalistiško - prostituiranih sodilnicah je vse to mogoče. Toda v Los Angelesu se prihodnjo jesen vrše občinske volitve in delavstvo bo brez dvojbe krepko odgovorilo kapitalizmu za njih hudodelstva. In nekega bližnjega dne bo delavstvo v celi Californiji soglasno odgovorilo v znamenju vseмого-nega kanona: — glasovnice. In takrat bo Californija socialistična.

ZANEMARJENJE MLADINE.

Pogosto čujemo tožbe o zanemarjenju mladine. Te tožbe so pred vsem naperjene proti mladini delavskega razreda, dasi v resnici tudi z mladino takozvanih boljših razredov ni mnogo bolje. Nikakor nečemo tajiti, da je mnogo želeti z ozirom na vzgojo naše mladine. Mi vidimo, kako raste število mladih zločincev, kako pogosto uganja mladina surova dejanja, in vidimo še marsikaj drugega, radi česar moramo grajati našo mladino. Toda mi ne stokamo in ne zdihujemo v tistih brezplodnih vzdihih kakor meščanski krog, ampak mi gledamo, kako bi se dalo tem žalostnim pojavom temeljito, vsestransko odpraviti. Nrnvni nedostatkosti naše mladine ni zakrivila toliko pomanjkljivosti vzgoje kakor nemogućnosti vzgoje. V vsakem drugem razredu družbe je več časa in prilike za vzgojo kakor pa pri

nas delavcih. Ker se vedno bolj uporabljajo delavke v tvornicah, ker je delavna doba predolga, zato je naravno mnogo premalo časa za vzgojo otrok doma. Nedelja in samo nedelja je tisti čas, ko je vsa družina skupaj zbrana in delj časa. Koliko stotisoč delavskih otročev in mater odide zjutraj zgodaj na delo, ko otroci še spe, in se vrnejo domov še le zvečer, utrujeni, zbiti, da je njih naj-srdnejša želja — počitek. Kako naj bi se potem otroci vzgajali! In delavske žene so tudi preveč zaposlene, da bi imele dovolj časa za vzgojo. Dolge delovne dobe, ki jih hočejo podjetniki obdržati na vse kriplje, te dolge delovne dobe ne škodujejo samo delavcem in delavkam, ampak škoduje tudi močno vzgoji otrok, kar provzroča pomanjkanje dobrih navad pri mladini.

Kako prežive delavski otroci svoja mlada leta, ki jih vedo opetati pesniki v tako zbranih besedah! Prežive jih v temnih, zaduhlih prostorih, prežive jih v pomanjkanju in zanemarjenosti na duši in telesu. Vsed pomanjkanja stanovanj in vsled stanovanjske bede ne trpe samo delavci, ampak še hujše trpe njih otroci. Prenapolnjena stanovanja, kjer spe skupaj moški in ženske, odrasli in nedorasli, provzročajo jako nezdrave razmere.

Ako se ozremo samo na te pojave, tedaj vidimo, koga zadene prva krivda radi zanemarjene mladine: sedanji kapitalistični družabni red. Ker je delavstvo nečloveško izkoriščano, je oškodovano s tem tudi njih potomstvo. Brezuspješni so vsi načrti in vse kazenske določbe, ki bi rade odpravile zanemarjenje mladine, brezuspješno je vse prizadevanje tako dolgo, dokler ne bo delavstvo živelo v boljših razmerah. Samo resne socialne preobnove bodo prinesle temeljitega izboljšanja. Predvsem pa se mora delavstvu dati krajši delovni čas, kajti samo na ta način bo možno delavstvu, da posveti dovolj časa vzgoji svojih otrok. Boljše postave za delavsko varstvo, izboljšanje stanovanjskih razmer, nadzorstvo stanovanj, boljše plače, vse to morajo biti prvi koraki do izboljšanja otroške vzgoje. Dokler se pa to ne zgodi, je vse prizadevanje zastoj. Ako se torej toži o zanemarjenosti delavske mladine, tedaj je treba povedati, da je te zanemarjenosti v prvi vrsti kriv izkoriščajoči kapitalizem.

"Rudar".

Dopisi.

IZ ŽIVLJENJA BOGABOJEČIH OSEB.

Cenjeni sodrug urednik!

V "Amerikani", v listu za bogaboječe osebe kuhajo skoraj vsaki teden kašo in godlo, ki jo beli par v Ameriko privravnih kranjskih farjev, katerim so radi raznih lumparij postala tla prevročja v farškem paradizu onkraj velike luže. Bežali so, ker jim je bila roka pravice za petami.

Zadnji članki in dopisi v "Amerikani" iz pod peresa zlupanih in pobeglih kranjskih farjev, ki so izvršili več grehov, kot znani ropar Dimež, strah Kranjske dežele, so me silno užalostili, ker sem se prepričal, da vlada med našimi ljudmi res velika moralna propalost.

Cenjeni sodrug urednik! Kar je res je res, pa magari če se postavite na glavo. Jaz opažam, da se naše dobro verno ljudstvo preveč zanima za brošuro ljubljanskega škofa, da pa premalo bere "Življenje svetnikov in svetne božjih." Ali se ne da temu odpomoči? Jaz mislim, da prav lahko; samo dobre volje je treba. Po mojem mnenju so socialisti poklicani, da začno z bogoljubnim delom, saj pravijo, da je bil Kristus prvi socialist. Posnemajmo ga!

Vem, da zgodbi sv. pisma več ne vlečejo, ker so se že zdavnaj vršile in se jih je naše dobro verno ljudstvo že naveličalo. Ampak če bi razkrili dejanja bogaboječih oseb, ki še žive toinonkraj oceana, potem ni dvoma, da bi to silno včinkovalo in bi se ljudstvo pričelo vračati nazaj h Kristusu kralju — postavimo luč na merik in obsevitimo novodobne svetnike, da jih bo ljudstvo poznalo. Svetnikov, da svetnikov nam je treba, da jih bo ljudstvo videlo, slišalo, pošlatalo in duhalo. Oh,

koliko manj greha bi bilo, koliko manj groboj, napuha požrešnosti in laži bi izostalo, če bi ljudstvo imelo novih in živih svetnikov, h katerim bi se zatekalo, jih molilo in častilo. In splošne bi se preproške besede nad slovenskim ljudstvom: En hlev in en pastir!

Ali hitimo, da ne dohiti šiba božja slovenskega naroda. Saj med nami ni toliko pravičnikov, kolikor jih je bilo v Sodomi in Gomori. Ali se ne spopnujemo svetopisemske prerokbe, da bo prišel Antekrist in se vzdigoval s hudičev pomočjo v zrak, metal med ljudstvo denar in se izdajal za namestnika božjega? Ponižnost duhteča, stopi na plano in postavi se ljudstvu na čelo, da prežene sejalce hudičevega semena in povrne v naša srea mir in pokoj. Napovedani časi so tukaj in čas je, da se vzdigne sveta vojska.

Cenjeni sodrug urednik! Če Vam drago, sem pripravil opisi življenja nekaterih bogaboječih oseb, knjige pa pokloniti našemu ljudstvu, po katerem Antekrist steza svoje krepilje, da bo črpalo iz njih nove življenske sile in se tako obvarovalo pohujšanja in razuzdanosti. Vsebinsi primerno Vam navajam nekaj naslovov: 1. Pater Šega, duhovni vodja prisilne delavnice ali simbolični pomen lilije. 2. Fajmošter Škerjanc ali navodila za vzgledno čudodelni revolver. 3. Ivan Štefe in orehi. Čudezne dogodivščine iz življenja bivšega izanskega fajmoštra Mavringa. 4. Kako je far ukanil satana ali mlnski kamen brez luknje. Odlomki iz moralne teologije slov. duhovnika. Po vi-rih uršulinskega kateheta J. Kerheta. 6. Gorenjec ima trde pesti. Zgodovinska ertica izza časa Pi-broče kandidature. Iz spominov bivšega kranjskogorskega kapla- na Froehlichea. 7. Nikdar v življenju več! 500 komadov za groš! Priročna knjiga za sejmarije, spekulante in brzovjave in vse one, ki se pečajo s prodajo piltkov, patanoštrov in odpustkov v šolah. V znak hvalečnosti poklonjeno mestnemu katehetu J. Smrekarju. 8. Ein Kriegstrick. Praktična razlaga Liguorija za enoletne prostovoljce. Po Fr. Tersegglavu. 9. Orijentalna ženitba. Obrovska dogodivščina "Slovenčevega" poročevalca Pucea. Praktično navodilo za mladeniče, ki še nimajo postavne starosti. 10. Naraščaj na katoliški podlagi ali kako so socialisti napodili predsednika krščanskega Emonskega društva, ko je na Emonske cesti lezel čez planke. 11. Nečedne podobice gosp. Vrančiča staroste katoliškega rokodelskega društva v Ljubljani. 12. Samomor žene mežnarja iz Spodnje Šiške na državnem kolodvoru ali vzgledno zakonsko življenje. 13. Smrt mežnarja iz Spodnje Šiške ali kakšno moč ima šnops. 14. Boj z vinskimi in alkoholnimi duhovi na 18 ulici in Blue Island Ave. ali kako je kranjski far klical sv. Urha na pomoč vspricho štirihi socialistov ob uri duhova. 15. Prmedu in nož ali kako so krepke in nemaziljene roke vrgle po polnoči pijanega in bojaželjnega farja na Ewing Ave. v So. Chicagi na cesto. 16. Copernik in "pocker", ali kako je far pisal coperniku, da naj mu pride pomagat igrati fofv na karte. 17. Sv. Urh in križev pot ali kako je kranjski far klical sv. Urha na pomoč, ker so mu alkoholni duhovi branili dokončati križev pot. 18. Boj za faro, ali za kaj so vtaknili farja v špekhamro. 19. Birna in škof ali kako je mati nesrečnega hiše, nadsvečenica boginje Venere kuhala kosilo za škofa, ko je prišel birmat. 20. Hiša greha in župnik ali kako je cekmošter srečal svojega župnika, ko je prihajal iz razupite hiše. 21. Sveto rešnje telo, ogenj in jarek ali kako so se valjali po jarku; dekan, kaplana in sv. rešnje telo. Po zapiskih župnika Sušterčiča. 22. Deteljica ali trije kranjski farji. Slike iz življenja farjev, ki so jih slov. duhovniki pregnali v Ameriko.

Kakor vidite cenjeni sodrug urednik, bo to prav lepa zbirka bogoljubnih knjig, ki jih bom začel kar pisati, če "Amerikani" ne bo prenehal zapeljavati naše dobro in verno ljudstvo. Prišel bom z "Deteljico", ker ti trije svetniki živijo še danes v Ameriki. Živi svetniki pa vlečejo.

Ali cenjeni sodrug urednik! Ne bojte se, da bom prišel s pošto

navskriž. Kar Vam ne bo všeč, kar ertajte. Čakal bom še teden dni in če bo "Amerikani" še nadaljeval svoje pohujševalno delo, pričnem teden kasneje s povestjo. Vaš za socializem.

A. K.

Chicago, v maju. RAZREDNI BOJ NEKTERIH SLOV. DUHOVNIKOV.

Prvi javni shod v Waukeganu, je dal par srboritim slov. duhovnikom povod za napade na slov. socialiste v "A. S."

Napad je lahkoumeven vsakomur, kdor pozna Darwinovo teorijo o boju za obstanek. Bojevnikom kat. cerkve nikakor ne gre v glavo, kako naj bi mogli mirno gledati socialiste, ki gredo meni-ti tebi nič-propagirati med slov. delavce, katere v oskrbi za blagor imajo imeti po "božjih" postavah le oni pravico. Ta oskrba so interesi, združeni z denarjem in vseni dobrotami že na tem svetu. Socialistični nauki, pa interesi cerkvene posvetne vlade, pa seveda ne gredo vkup; ako ravno tega ni treba naglašati ali celo komu trditi. Ti interesi so si različni v sistemu uma samega. Čim bolj se delavstvo razvija umstveno, tembolj so interesi cerkvenih glavarjev v nevarnosti.

Kranje in Sojar se napr. gotovo malo brigata, koliko Kranjskuh duš bosta spravila v nebesa, tembolj pa ju skrbi, če bo za njiju vedno dosti šampanjca, cigar, tort, kolačev itd. Današnja družba je pa že taka, da kdor hoče imeti te stvari, mora ali delati, imeti bogatega očeta, premožno teto ali sestro, ali pa neukih ljudi, da mu nosijo denar za tisto, kar ni od tega sveta, aje, da se dobi "something for nothing."

To je tisti kruh, o katerem bi Sojar rad govoril z nekako ironijo, pa se mu prav nič ne poda, ker ne prihaja in ne more prihajati od zdravega razuma.

Ampak boj je naraven. Slutnja, da pomeni to več ali manj cigar, vina, pišk, tort itd. če bodo socialisti rogovili po farah, ju je vzdignila, da sta začela z napadi najnižje vrste; prav po pobalinski. Oba vesta prav dobro, da grdo lažeta in da sta hote ali nehoti na umazanem, nekulturnem delu, ko pobijata socialiste in socializem, ampak ker sta materialistična egoista, si ne moreta pomagati; Darwinova teorija triumfir nad njima v vsi svoji nagoti. In tako daleč je njiju boj popolnoma umeven vsakemu izobraženemu.

Način njiju boja je seveda jezuitičen. Ker mislita, da bi ne pomagalo pisati v krščanskem tonu z apelacijo na tiste, ki so že izven njiju kontrole, se poslužujeta le osebnih okoliščin, katere skušata zabeliti z iročnimi privesci, misleč, da tako ustrežeta vsaj tisti večini, ki je še lojalna in ktera omogočuje njima, da ne bo zmanjkalo torte, vina in cigar pa pišk.

Naj pripomnim, da se je na te reči od zdaj preveč resno odgo-varjalo v "Proletarcu", kar ne zaslužio. Kranje in Sojar dobro vesta, da nista kos odgovarjati na stvarna uprašanja, ki bi jih jima stavili socialisti, zato raje semintje malo pobrskata kot petelin na gnoju, misleč si: "pa smo jih spet malo posegetali". Njiju napadi in odgovori morajo biti pač taki, da se dopadejo ljudem, ki imajo v njiju še zaupanje. Kam bi pa prišla, če bi hotela stvarno slediti socialistični razpravi? Ljudje bi postali socialisti in s tem bi si škodila na kšeftu, na kruhu.

Kakor povsod, tako so tudi tukaj razredni interesi v ozadju. Seveda, da bi Kranjski teologi videli tako daleč, da bi radi socializma vseeno lahko pušili dobre cigare, imeli torto in piške — kajpak bi morali zanje delati — tega njih možgani nečejo ali pa ne morejo vsprejeti. Njim vse to pač bolj "šmeka", če je pridobljeno v potu obraza drugih.

Ne bom rekel, damisljijo vsi slov. duhovniki v Ameriki tako, mnogo jih je, ki vse to vidijo in imajo o celi današnji uredbi druge pojme, a si vsled sistema ne morejo pomoči. Taki, v resnici idealni duhovniki tudi socialističnega gibanja ne napadajo, ampak pustne napredku, ki je naraven in neizogiben svobodno pot.

V Ameriki ne bodo morali kmalu računati s socialisti le kapitalisti, ampak tudi tisti, katerim se-

daj vedoma ali nevedoma služijo. In čimpoznejše bo prišlo spoznanje — tem bolj sramotno bo; tako bolj sramotno pa vsekakor za ljudi, kateri uče bratroljubje in človekoljubje v teoriji, v praksi pa podpirajo hudodelski sistem, ki ima na vesti nepreštete človeške žrtve. Prišel bo gospod in jih bo našel speče, z omadeževano dušo in telesom.

KRONIKA IZ CLEVELANDA.

V mnogih delavnicah se ob sobotah popoldne ne dela, vsaj v poletnem času ne. Med temi delavnicami je tudi ta, kjer delan-jaz. Samoumevno je torej, da se štejem lahko "srečnega". Ka-pak, počitka je potreba že v soboto, ker nedejlo so nam clevelandski puritane postavili samo za cerkev, saloni bodo v naprej zaprti.

V tem sobotnem prostem času sem se podal v predmestje, nazivano "squer, da si ogledam to in ono. Naenkrat mi pade v glavo, da sem čital v meščanskih listih o razstavi umetnin — ročnih del dečkov. Ker so me umetnosti vedno zanimale, zlasti umetnosti mladine, se odločim, da grem na razstavo.

Izložene umetnosti so me nemalo iznenadile. Iz marsikatega predmeta je odsevala dovršenost mlade duše.

Najbolji utis na vsakega obiskovalca je naredila brezdvomno mala hišica, zgrajena s hlodov, posnetek koč, kjer se je rodil človekoljubni predsednik Abraham Lincoln.

Užitka je bilo precej. Samoumevno je, da stariši slovenskih otrok o tej razstavi niso ničesar vedeli. V šolah, kamor pošiljajo svoje otroke se za take reči ne zmenijo. Glavni predmet za pogoje življenja smatrajo te učiteljice le katekizem.

Z zadovoljstvom, da ni cel svet tako črn in zaostal kot v krogu ozkosrčnih "naših", se vsedem na karo, da me odpelje v idil in središče "naših", kjer pravzaprav jaz stanujem.

Ne malo se pa začudim, ko stopim s kare in zagledam cerkev sv. Vida vso okinčano z mlaji. Da dam svoji radovednosti duška, stopim urnih korakov v bližnji salon, kjer sem poprašal po clevelandskem revolver žurnalu, iz katerega bi bil vstanu kaj izvedeti. Toda varal sem se. Vzlie temu, da mi je prijatelj salonar izročil najzadnji "edisen", vendar nsem mogel ničesar najti, kar bi mi ta izvanredni kinč pojasnilo.

Podal sem se domov. Drugo jutro sem vstal na vse zgodaj, me-neč, da me bo iznenadilo zdajpazdaj streljanje z možnarjev. Kot prijatelj svežega zraka se podam z mojim prijateljem "Proletarcem" v "Gordon Park" od koder se ob 11 uri predpoldne vrnem na St. Clair Ave.

Ko pridem blizu cerkve, vidim gručo ljudi, ki se gnete semtertje, kakor otroci okrog Taljana z mreino.

Pristopim bližje in zapazim, da drži več posameznikov v roki majsko številko "Proletarca". Iz tega sem takoj razodel situacijo.

Ostalo nam je namreč še nekaj "Proletarca" in tega so delili sodrugi pred cerkvijo. Ta predrznot naših sodrugov je pa "gspuda" in ene podrepnike tako užgala, da so jih hoteli s silo pregnati, kar se jim pa ni posrečilo. Sodrugi so si pač mislili, če je drugi dovoljen biznis za privaten dobiček, zakaj bi nam ne bilo dovoljeno deliti "Proletarca", ki je v prid vseh?

Naši sodrugi so se vedli dostojno, a ne tako fanatična banda, ki je ševala na sodruge otroke. Eden cerkvenih očetov se je celo predznil zalučati kamen za odhajajočimi sodrugi. Da se mu ni vrnilo s klofutami je pripisati edino le temperamentnosti sodrugov, ki niso imeli namena izživljati rabuke.

Popoldne so imeli na St. Clair Ave. "parado". Eden se je igral marsala. Imel je pripet pankele ter je jezdil kobilu. Tropa uniformiranih topničarjev sv. Alojzija, je pa lepo marčala za njim, kakor kaki pajaci. Nič čudnega ni bilo, če so se Angleži spogledovali s posmehom in drug drugemu šepetali: "Polaks, Polaks," gotovo gredo pomnožiti Diazovo vojsko.

Pri tem sem se spomnil na marsikatega begunca, ki si je štel

srečnega, da je odnesel pete rojalski sukni, ti se gredo pa solate za špas in sramoto vsem.

Za temi "federbajnsariji" je kolkala krdeca biznismenov in takozvanih in-TELE-geneje.

Ta pisana parija je šla naproti škofu, ki je imel priti delit sv. duha pravovernikom. Toda parija je zamenj paradirola. Prebrisani škof se pač ni hotel mešati s "sudati" v amerikanškem mestu, pa je na tihem in neopazeno prikolovratil po stranskih potih v cerkev. Očividno ga je bilo sram teh "pajacev".

S polnim zadoščenjem, da bo majniška izdaja v glavah naših temnih naredila eksplozijo, sem se podal domov v svojo sobo.

Pri sosedu so obhajali botrijo in glasno govorili o dogodkih dneva, ki se je prav kar nagibal h koncu. Govorili so zelo glasno in popolnoma razločno se je čulo, kako so preresetavali te presnete socialiste. Obrali so tudi prav pošteno prevzetnega škofa, ki jih je usknil kar brez robca, o dobrih kapitalistih, vojaki in žalostni materi božji.

Čez en čas je zapel grafofon vsem znano pesem "Pridi Gorjenje" itd. Premisljal sem delj časa, če je še kje na svetu tako trapastih ljudi kot so tu, da gredo v maju, ko je vendar že dolgo po predpustu, uganjati po ulici tako maskarado.

Nak, ni jih; kajti za taka početja mora biti posebne vrste (selekcija) ljudi. Toliko za danes.

J. J.

Chisholm, Minn.

Cenjeni sodrug urednik!

Po tukajšnih "openpitih" je čedalje več novih strojev ki kopljejo in nakladajo železno rudo.

Čimveč je teh novih delavnih sredstev, temmanj je treba delavcev. In to pomeni, da so delavci prepuščeni samim sebi na milost in nemilost. To je svoboda, o kateri se tako govori, da vlada v Ameriki. Prav divja svoboda je to.

Tako se nam je zgodilo tukaj na Chisholmu, da je zgubilo dne 1. maja 160 ljudi delo. Ne daleč od tu je majna, kjer je bilo vsled novih granikov — lopat odpuščenih 50 delavcev itd. Tako gre danes po vseh industrijah. Delavci narede mašine, da nimajo potem sami posla.

Delavci mora na cesto, kapitalist se pa bahato smeje v pest, ker si je nabavil železnih delavcev — strojev.

Očividno kapitalistom ni všeč, ker se delavci združujejo politično in stem kažejo svojo osvetlo, ko odpušča delavce od dela. Toda niž ne de, čas bo prišel, ko bo delavstvo tako zavedno, da bo volilo, da se imajo vsa produktivna sredstva podzavati in takrat šele bo konec gospodarskim šikanam, ki jih čuti delavstvo danes pod kapitalističnim sistemom.

Zato pa delavci vseh dežela združite se, zgubiti nimate ničesar, pridobite pa lahko celi svet!

Geo Brinšek.

Collinwood, Ohio.

Cenjeno uredništvo Proletarca!

Tukajšni slovenski socialistični klub št. 49, je priredil dne 1. maja veselico, v spomin edinemu delavskemu prazniku. Naši sodrugi tamburaši so nas kratkočasili, zaigrali so nam več lepih komadov kakor na pr.: marzeljezo itd. Veselica se je začela seveda šele zvečer, ker čez dan smo bili vsi pod enim kapitalističnim jarmom. Vsa čast našim sodrugom tamburašem za njih požrtovalnost in trud. Le tako naprej! V slogi je moč! Sodrug Jože Kunčič, organizator, nam je v kratkem govoru pojasnil namen 1. maja in našega skupnega delovanja za zboljšanje delavskega stanu, nam in našem potomecem. Veselili smo se še pozno v noč, tako da nas je še 2. maj tam našel, potem smo se razšli zadovoljni, da smo edinemu prazniku delavstva skazali čast.

Tudi majniške šte. "Proletarca" je nekoliko poplavljen po Collinwoodu in upam, da bo obrodila dober sad, tako da bomo drugo leto še bolj počastili prvomajniški praznik trpinov.

Pozdrav vsem zavednim delavcem.

D. B.

St. Louis, Mo.

Kakor drugod, tako so tudi tu enaki prizori od strani kapitalistov in od strani delavcev. Prvi žive lepo udobno brezdelno v velikih palačah, drugi se pa pote v plavžih in stanujejo v borih kočah. Vseposod eni in isti prizori. In spričo vsega tega se človek pač opravičeno upraša: kako dolgo naj trpi še ta blazni sistem, ki vse to omogočuje?

Vseh zavednih delavcev je torej dolžnost, da se zanimajo za socialistično organizacijo. Ustanovljajte nove klube, kajti le potom organizacije bo mogoče odpraviti ta krivični družabni red.

V. S.

IZJAVA.

V "Amerikanskemu Slovescu" z dne 19. maja t. j. je priobčil Anton Sojar, župnik slov. fare članek "Kranjskim" socialistom na znanje, v katerem se med drugim stavi hahahajo tudi naslednji:

"Sram te bodi, podla duša Zavrtnik, da vabiš duhovnike na svoj shod. In da bi jaz na Zavrtnikovem shodu gledal tistega socialisto, o katerem mi je njegova žena jokaje pripovedovala, da jo pretepa in da je podoben zverini! Veliko let je prebil v gozdovih — tako je rekla — in zato se je od živali več naučil kot od ljudi."

Anton Sojar je omenjene stavke tako previdno sklepal in skrupual skupaj, da bi neuki in ne mojega soproga poznavaoči ljudje mislili, da je moj soprog Jože Zavrtnik tista zver, ki me pretepa po zverinsko.

Omožena sem devetnajst let in imam 6 sinov in eno hčer. V vsem tem dolgem zakonskem času — v katerem nobeni delavski družini ni postilano na rožicah — sem živela v takim dobrem sporazumu s svojim soprogom, da želim, da bi tak mir vladal tudi pri vseh zakonskih dvojicah, ki jih je poročil Anton Sojar.

Nadalje izjavljam, da Antona Sojarja sploh ne poznam osebno, da nisem nikdar govorila z njim, da nisem nikdar prestopila prag slovenskega farova v Chicagi.

Vsled tega pozivljam Antona Sojarja, župnika slov. fare v Chicagi, da se izrazi bolj določno ali kazalni zaimek "tistega" pomeni mojega soproga Jožeta Zavrtnika ali katerega drugega. Ako se bo župnik Anton Sojar izognil temu uprašanju z molkom ali se pa zopet dvoumno izrazil, tedaj ga smatram za strahopetnega obrekovalca.

Nisem farška kuharica, a la kuharica s Črnege vrha pri Idriji, ki je v zvezi z župnikom pred prihodom ljubljanskega škofa Misije vabila novorojeno dete in ga pokopala v družbi župnika pod vinskim buteljškami v kleti, marveč sem poštena slovenska žena in zagtedel zahtevam odgovora.

Helena Zavrtnik.

SOCIALISTIČNE VESTI.

Kongresnik Berger je kot član zborničnega odseka za Distrikt of Columbijsko pronašel, da vlada v Washingtonu v gospodarskem oziru velika gnjiloba, zamerjenost in korupcija. Nekatere stranske ulice so take, da bi delale sramoto zadnjemu mestu na deželi. Sodr. Berger je sestavil tozadevno poročilo, ktero predloži v kongresu. Politika klika v Washingtonu deloma priznava Bergerjevo razkritja.

Sodr. Fred Merrieh, urednik novega socialističnega tednika "Justice" v Pittsburgu, Pa., je bil pred nekaj dnevi aretiran, ker je v listu brez ovinkov povedal nekaj resnice na račun nekaterih tamošnjih sodnikov. Dečkom, ki prodajajo časopise na ulicah, je prepovedano, klicati ime lista "Justice", a dečki si pomagajo na drugi način. Na prsih imajo pripet napis "They may muzzle the newsboy, but they can't muzzle the paper. Justice 1 cent" (Lahko strahujejo prodajalce listov, toda lista ne morejo strahovati, Justice 1 cent). Ko se deček obrne, pokaže se mu na hrbtu drugi napis "Don't ask me to talk. I'll be arrested if I do. Justice 1 cent" (Ne vprašaj me ničesar, kajti aretiran bom, če spregovorim, Justice 1 cent). Na ta način prodajajo dečki do 35.000 iztisov lista "Justice" vsak teden. Sodišče dela izvrstno reklamo za socializem.

Angleška vlada je razburjena vsled krepko naraščajoče socialistične propagande med pomorskimimi vojniki. Na tisoče socialističnih spisov in časopisov se sistematično od časa do časa razdeli med moštvo na bojnih ladjah. Nazadnjaški poslanci nameravajo spraviti zadevo pred parlament.

Socialisti v Michiganu so pri spomladanskih volitvah za vrhovne sodnike dobili čez 20.000 glasov. Socialistična stranka v Michiganu je sedaj glede glasovne moči na tretjem mestu.

KAPITALISTIŠKI DETEKTIVI PRAVI DINAMITARDI!

Dnevo časopisje poroča, da je neki James Elliot, železarsko-stavbni delavec v Pittsburgu, Pa. 18. t. m. dal izjavo pred notarjem, da je bil v službi W. J. Burnsa, znanega detektiva, kateri je aretiral brata Mc Namara. V svoji izjavi je Elliot izpovedal, da so — kolikor je njemu znano — detektiv Burns, Walter Drew, newyorški advokat in tajnik "National Erectors' Ass'n" (zveza stavbnih tvrdk), John Bushey, lokalni zastopnik omenjen zveze in Wm. Tanney, vodja lokalne detektivske agenture, odgovorni za dinamitne razstrelbe poslopij in drugih stavb, katerih so obdolženi delavci železarsko-stavbne unije. "National Erectors' Association" je najela detektiva Burnsa — pravi Elliot —, da je razstrelil in razdjal njih stavbe, zgrajene po neunijskih delavcih, i nsičar na tak način, da je izgledalo, kakor da bi zločine izvršili unijski železarsko-stavbni delavci. Namen te dinamitne zarote je bil, da se nahajajo ljudstvo proti železarsko-stavbni uniji, ktero bi bilo potem potom sodnih progov in potom javnih antipatij lahko uničiti. Elliot zavrzuje, da je Burns kriv vseh dinamitnih razstrelb na železnih stavbah, kar se jih je izvršilo zadnja tri leta v Ameriki. To senzančno izjavo je podal Elliot v pričo odbora lokalne železarsko-stavbne unije v Labor Temple v Pittsburgu, Pa.

Tako torej kapitalisti grade "evidenco" proti delavskim unijam in njihovim voditeljem. Na ta način je nastal slučaj Haywooda in ravnatoko hočejo sedaj "spraviti s pota" John J. Mc Namara in njegovega brata James B. Mc Namara. Tretji "sokrivce" John Mc Manigal je bil — kakor se kaže — tudi v službi morilskih detektivov, da ga kapitalisti porabijo kot drugega Orcharda.

Zadnji četrtlet je J. J. Mc Namara podal javnosti svojo prvo izjavo, odkar je bil siloma ugrabljen in odpeljan v losangelško ječo. Pravi, da ima popolno zaupanje v delavstvo, da potom boja za pravično obravnavo dokaže njegovo nedolžnost. Obenem se zahvaljuje socialistični stranki za obljubljeno pomoč. V ječi ima dobro postrežbo.

Eksekutiva American Federation of Labor je izdala apel na vse organizirano delavstvo v Ameriki za prispevanje v obrambni sklad za pol milijona dolarjev. Distriktni pravdnih Frederickson v Los Angelesu je dejal pred nekaj dnevi, da sodna obravnava proti bratoma Mc Namara se najbrž prične enkrat v septembru.

VESTI IZ SOC. POLJA.

I. Socialistični kongres Slovkov se vrši v Clevelandu v dneih 28, 29 in 30. maja v Clevelandu, Ohio.

Program za kongres je sledeči: I. Organizacija socialistične stranke med Slovaki; II. Časopisje; III. Organizacija in taktika.

Kakor čujemo, žele tudi Slovaki nastaviti pri stranki svojega tajnika.

Naši zapiski. Dvojna števila 4—5 za april in maj, ki je pravkar izšla, ima sledečo vsebino:

Uvodnik. — Dr. H. Tuma: Sekulni problem. — Abditus: Kaj je torej s socializmom? — Priv. doc. dr. Boris Zarnik: O uspehih ženskega vseučiliškega študija. — Etnin Kristan: Ivan Grohar. — Vladimir Knaflitz: Quousque tandem? — F.: Politično življenje in naziranje antike. — Živko Topalović: Agrarni nemiri v Bosni in Hercegovini. — Pregled: Politični — biološki — združni — ženski — literarni. Došle knjige. — Prevoda Otona Zupančiča: Jaz. — Srečkanje. — Kdo na moje mesto. — Že večkrat smo imeli priliko

priporočati "Naše zapiske" našim čitateljem, a ta številka, ki leži pravkar pred nami, zaslučuje prav za prav že več kakor navadno priporočilo. Vsebinska tega dvojnega zvezka je tako zanimiva in jedrnat, da lahko imenujemo "Naše Zapiske" najboljšo slovensko revijo sploh. Če ostanejo na enaki višini, tedaj se bo lahko reklo, da se brez te revije ne more zasledovati sodobna slovenska kultura. Komur je kaj do duševnega življenja naše dobe, mu torej priporočamo "Naše Zapiske" najtopleje.

Naroča se jih pri upravnistvu, Gorica, (Goriško) Avstria, in stanejo za Ameriko \$1.30 za celo leto.

Iz polja delavstva.

Mašinistom v Baltimore, Md. vposlenim pri Crown Cork & Seal Co. je zvišana plača 25 ct. na dan. — Mizarji v Bakerfieldu, Calif., so izvojevali zvišanje plače od \$4 na \$4.50 dnevno. Dalje je zvišana plača: barvarjem in izdelovalcem cementa v Sacramento, Cal., 50 ct. na dan; barvarjem in kamnozidarjem v Kankakee, Ill.; livarjem peči v Spring City, Pa. 5 procentov; mizarjem v Pittsburgu, Kans., od 37½ na 42½ centa na uro; pivovarniškim delavcem v Readingu, Pa., \$1 in osemurno delo.

Štrajki: Unijski mizarji in tesarji v St. Louisu, Mo., so na štrajku že par tednov. — Gumbarji v Muscatine, Ia. — Izdelovalci pohištva v Grand Rapids, Mich. Boj je hud. Delodajaleci so iz poslovali od sodišča brambni nalog proti unijskim "piketom".

V Chicagu počiva stavbiško delo vsled štrajka opekarjev; 30.000 stavbnih delavcev je brez posla, ker ni opeke. — V Beloitu, Wis., štrajkajo barvarji že peti teden. — Štrajk premogarjev v British Columbij, Canada, še vedno traja. Ravnatoko v Westmoreland County, Pa. V South Wales na Angleškem je na štrajku 18.000 premogarjev.

Ne v Alasko! Iz Nome. Iditawda, Fairbanksa in drugih krajev mrzle Alaske poročajo rudarji sledeče: "Ne v Alasko! Tu je pet mož na vsak prostor. V Nome je sedaj 2600 prebivalcev in večina brez dela. Ne verujte kapitalističnim aglutons, ki lažejo, da je v Alaski dovolj dela. Tukaj živimo samo iz rok v usta. Proč od Alaske!" Slovenski delavci, ako hočete sami sebi dobro, vpošte-vajte to svarilo.

Tom L. Lewis, bivši predsednik premogarske unije, se je povrnil na svoje prejšnje delo v Wheeling Creek — premogokop v Wheelingu, W. Va., kjer zopet suče kramp in lopato, kakor poprej predno je bil izvoljen predsednikom. Lewis je baje imel ponudbe za razne službe z velikimi plačami, a je vse odklonil.

Zvezino vrhovno sodišče je zadnji teden oprostilo Gompersa, Mitschella in Morrisona, tri glavne urednike American Federation of Labor, ki so bili obsojeni v zapor — Gompers na eno leto. Mitschell na šest in Morrison na tri mesece — radi "razžaljenja" sodišča v znanem pravnem slučaju bojkota z Buch Stove & Range Co. v St. Louisu.

Vrhovno državno sodišče v Pennsylvaniji je uničilo zakon za osemurni delavnik. Proglasilo je zakon neveljavnim, češ, da ovira "svobodo kontrakta" pogodbe) itd. Sodniki so naravno ponižni hlapei kapitalizma. Sedaj je vrsta na delavcih, da pri bodočih volitvah krepko odgovorijo.

SOJAR, TI SI "COWARD"!

Človeku, kateri nima nobenega značaja, kateri nima niti pičice poguma, volje ne močastosti, kateri na zvijačni način napada, obrekuje in laže o drugih ljudeh in kateri se boji svetlobe kakor ščurek ali podgana, da bi vodil odkrit, pošten in resen boj s svojimi nasprotniki — takemu človeku pravi Amerikaneec ali sploh Anglež: **COWARD.**

In Sojar je tak **COWARD!** Slovence nimamo za to besedo primerne izraza. "Strahopetec" je stokrat premila beseda. Belokranjci imajo domači izraz, kateri bi v polni meri odgovarjal, a vsled dostojnosti ga ne zapišemo. Naj torej ostane angleški: **coward.** Na naše stvarne članke, s kte-

rimi smo ga prijeli v "Proletarcu", Sojar odgovarja: "lumpje, goljufi, tatovi..." Ker ne more stvarno pobiti tega, kar smo pisali, bruh, barabske psovke, zmerjanje in podle, jezuitsko zavite laži o poštenosti chikaških sodrugov. **COWARD!**

Sojar obklada slovenske socialiste v Chicagu s sleparji, tatovi in zlodigaved s katerimi se hudobijami, a naravnost ne pove: **ta in ta je to in to zakrivil!** Na izjavo socialističnega kluba št. 1, da naj imenuje tiste socialiste, ki so po njegovem mnenju poverili nekakšni denar za Gregorčičev spomenik, magarski Sojar še ni povedal nobenega imena! Pač pa kleveta (jezuitsko katoliško!) in meče na zvijačni, hudobni način kriminalna sumničanja na vse povprek ter nam nosi naprej nekatere propadle značaje (vzgojene v samostanih!), ktere so socialisti že pred petimi leti javno obsodili in izbaenili iz svoje srede. Sojar-če! Tako, kot ti, zna zadnja baraba! Vsak ničemnik lahko sumniči in pokrivi po ovinkih tega ali onega nepoštenih dejanj. Kteri socialist je poveril denar za Gregorčičev spomenik? Imenuj tiste, kateri so sleparji in zločinci! Govori naravnost, Sojar! Govori, če nečeš ostati **COWARD!**

Za javno debato s socialisti ne mara. **Ve, zakaj!** Sojar ve, da bi sijajno pogorel, da bi se smrtno osmešil pred ljudstvom; zato ne mara z nami debate. Zato navaja smešne, babje izgovore, ker ve, da v resni besedi ni kos socialistom. Prav! — le prihrani si blamažo, **COWARD!**

Z babjakom Sojarjem je naravno vsaka nadaljna stvarna polemika od naše strani nemogoča. Povemo pa temu zarukanemu (da rabimo njegove katoliško-krilate izraze!) kranjskemu popu, da je in ostane največji coward v Ameriki, dokler svojih obdolžitvev napram socialistom javno ne dokaže.

"INDIANAPOLIS REGISTER", socialistični tednik v Indianapolis, Ind., ima v svoji zadnji številki sledeče poročilo o javnem shodu in koncertu naših sodrugov tamkaj:

"Jugosl. socialistični klub je priredil v nedeljo popoldne v Hali 717 Warman Ave. Houghville, svoj prvi javni shod.

Shod je otvoril v slovenskem jeziku z daljšim govorom sodr. Filip Godina, ki je pojasnil stališče socialistične stranke in pomen shoda. Za njim je nastopil socialistični "Saengerbund", ki je zapel zbranih glasov socialistične pesem.

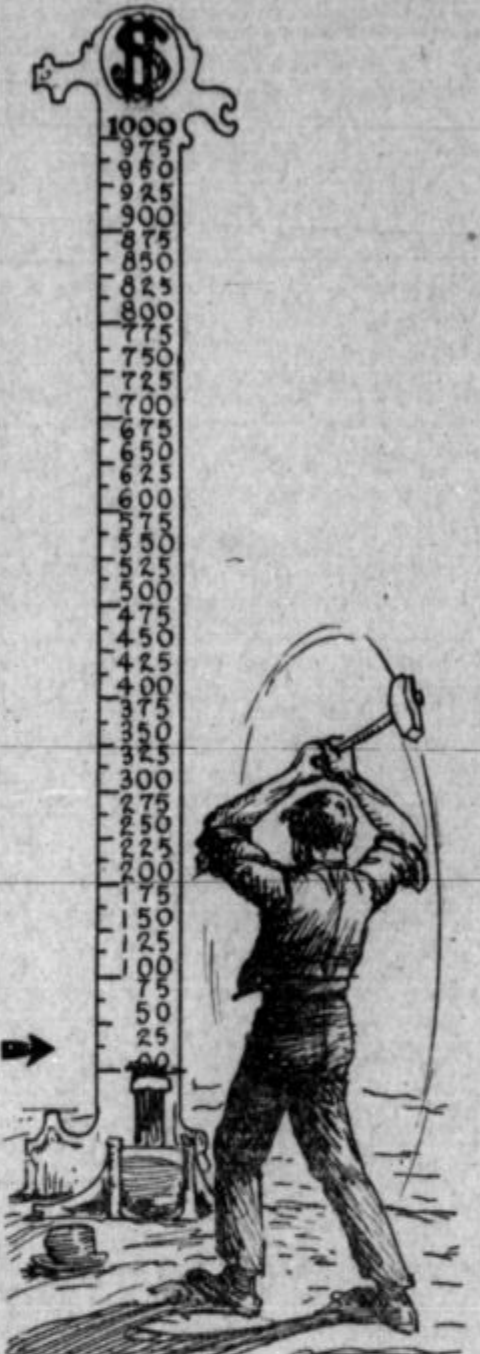
Sodr. R. Greuling od nemškega branja je nato govoril v nemškem jeziku in pojasnil principe socializma ter prilike, ki se delavstvu nudijo če se zanimajo in organizirajo v socialistični stranki pod sedanjim sistemom. Njegov govor je bil vsprejet z navdušenjem in aplauzi.

Za tem sodrugom je govoril v angleščini sodr. Jackman, na kar

je Saengerbund zopet zapel s svojimi izvežbanimi glasovi socialistično pesem.

O socialistični ideji je govoril tudi sodr. John Markieh in končno se je zahvalil sodr. Filip Godina navzočim za tako obilno udeležbo, kakor tudi govornikom in pevskemu zboru za sodelovanje na prvem javnem shodu, na katerem se je uspešno prebil led za večjo agitacijo. Organizacija iz 15 te varde se je udeležila shoda korporativno.

Ta kozmopolitičen sestanek socialistov, zedinjenih v namen, da se čimprej uresniči veliki nauki socializma, jasno priča, da je naša internacionala v resnici v življenju in kaže, da delavstvo vsega sveta, sveto si svojega cilja zamore doseči vse, kar želi. Ta javni shod je to manifestiral.

Tiskovni fond.

Preje izkazano \$13.75
Jugosl. soc. udruž. št. 19 ... 2.00
Chas. Pogorelec 1.00
Nabrano med "Ferrerjevi" ... 3.00
Skupaj \$19.75

Sodrugi! Naš list je naše najmočnejše orožje! Njeguemo ga! Podpirajmo in širimo ga! Agitirajmo, da bo "PROLETAREC" še večji in močnejši! Delavstvo brez svojega časopisa je kakor življenje brez solnca.

KJE JE

Frank Bergeač. Pred 3 leti sva bila skupaj v Cherry, Ill. Kdor rojakov ve za njegov naslov naj ga blagovolji poslati na John Levk, Box 139, (2x) Oglesby, Ill.

POZOR!

POZOR!

— NA —

Mednarodni Picknik

— katerega prirede —

Socialistične Organizacije v Cook County

dne 18. junija 1911

v Riverview Park

Na pickniku bo govoril sodr. Victor Berger, socialistični kongresman

VSTOPNICE 25c in se jih dobi pri upravnistvu "Proletarca" ali pa pri agitatorjih.

NA TA DAN VSI NA KROV!

Ni je bolj vesele misli nego

"jaz imam v banki DENAR"

Začnite z vlogo danes. 3% obrestil.

Industrial Savings Bank

2007 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Vlog čez pol milijona dolarjev. Odprto v soboto od 6 do 8 ure zvečer.

POSLEDICE BREZBRIZNOSTI.

Najhuši sovražnik delavstva je nevednost, kajti iz nevednosti se rodi brezbriznost.

Organizacija koristi posameznemu članu in skupnosti. Prav tako škoduje tudi brezbriznost posamezniku in tudi skupnosti. Brezbriznost je vedno vodila do bede in pomanjkanja, združene vrste vsega delavstva pa so privedle delavstvo do lepih uspehov. Pogosto se je že zgodilo, da so delavci radi brezbriznosti padli v najhušo bedo, da so bili na milost in nemilost izročeni zatiranju kapitalizma.

Združeno podjetništvo izrablja sleherno slabost delavstva. Zmanjševanje plač, podaljšanje delovnega časa, brezobzirno ravnanje z delavci in sploh vse brezobzirno izkoriščanje: vse to so posledice brezbriznosti delavcev.

Eдинost delavcev je edino vspešno sredstvo, je edino varstvo proti izkoriščanju. Kjer pa ni nobene dobre delavske organizacije, tam tudi ni edinosti.

Neorganizirani delavci še nikdar niso bili edini, nasprotno, živijo pogosto v razporu in zavisti. Vsak delavec si zkuša na drug način izboljšati svoj življenjski položaj. Eden si izkuša pridobiti naklonjenost podjetnikovo oziroma naklonjenost njegovega uradnika, v resnici pa se mu ravno s tem stremeljenju izroča na milost in nemilost. Podjetnik smatra samo tako dolgo delavca za pridnega, dokler je z vsem zadovoljen. Kakor hitro pa se prične delavec upirati proti izkoriščanju, tedaj ga prične podjetnik pisano gledati in ga bo gotovo odpustil, ako stoji tist delavec sam in ni organiziran v močni organizaciji. Ako je pa neorganiziran delavec z dela, tedaj šele živo čuti posledice svoje brezbriznosti. Kajti medtem ko dobiva organiziran delavec v takem slučaju podporo od organizacije in je tako rešen vsaj najhušje bede, stoji neorganiziran delavec brez pomoči in je navezan le sam nase. Bridka beda ga čaka, ako v kratkem ne dobi dela.

Vsak neorganiziran delavec, naj si vzame te besede k sreči! Proč z brezbriznostjo, vsi v organizacijo! Kar velja v gospodarskem oziru, velja tudi v političnem.

"Rudar".

Papir je potrpečljiv. To ve tudi opazovalec, ki je v "Amer. Slov." poročal o shodu v Waukeganu. Dotični človek ima toliko pameti, da vé, da mu papir ne bo dal gorke zausnice, kedar ga zlorablja v svrhu laži.

Saj drugače bi ne zapisal, da so odhajali ljudje tekom govora iz dvorane, da je razumeti, da ni nihče hotel poslušati slov. govornika.

Lažnjivemu opazovalcu naj služi v tolažbo, da so prihajali v dvorano ljudje in poslušali, dokler je govoril slov. govornik. Zapuščati so pričeli dvorano še le tedaj dotični Slovenci, ko je nastopil hrvatski govornik, ki niso razumeji hrvaščine.

Navadna laž pa je, da je kdo strašil vhod. Vprav narobe je bilo. Vhod v dvorano je bil vsake-mu dovoljen. Ali strahopetni razgrajati so se bali, da bo treba prenočiti v špekarni, če bodo tako nastopili kot v Slatotvi dvorani. To je vzrok, da so ostali zunaj!

Sojar pravi, da hlapei in dekle bodo vekovečno na svetu, ker "kdo da bo pa krave pasel?" Ne-premišljeno vprašanje! Kadar pride do tega, da bodo gospodarsko izjednačeni ljudje v stiski za krave pastirje, bo pa šel Sojar krave past, kajti za drugo koristno delo itak ni.

Look Out! You'd better take care of Yourself

Glavobol, bolečine v grlu, v prsih in straneh, slabe zleza in drugi znaki prehlade ne bodo imeli nevarnih posledic, če boste rabili

Dr. Richterjev Pain-Expeller
po predpisih, ki so natisnjeni na omotu. 25c. in 50c. steklenice. Čuvajte se ponaredb in pazite na sidro in naše ime.

F. AD. RICHTER & CO., 215 Pearl St., New York, N. Y.
Dr. Richterjevo Congo Pile olajšajo. (25c. ali 50c.)

ZANIMANJE GLEDE IZLETA V LJUBLJANO.

Popraševanje dokazuje velikansko zanimanje za izlet, kateri bo prvi v zgodovini ameriških Slovencev.

Kakor se je sporočilo priredi parobrodarska družba "Austro-Americana" za Slovence z svojim znanim najhitrejšim parnikom "Martha Washington" dne 29. julija izlet v Ljubljano v tretji kabini (ne v medkrovi) z posebnim vlakom iz Trsta v Ljubljano. Pomen izleta je različen, ker nameravajo nekateri samo stare domovino obiskati, drugi pa da bodo svojim bratim pokazali in povedali kaj je sploh Amerika.

Izlet se bo vršil kakor sledi: Parnik "Martha Washington" odpluje dne 29. julija iz New Yorka in 4. avgusta se vstavi na Azorskih otokih, dne 7. avgusta pa v Gibraltar. Od Gibraltara vozi parnik v Neapolj, ker bo dne 10. avgusta in v Patvas na Grškem (11. avgusta). V jadranskem morju se bo brod ostavil v Gravesi, Cuttaro ali pa v Lisni tor se vsi 13. avgusta v Trstu. Vožnja bo de za vsacega jako zanimiva kakor tudi podučljiva.

Ugodnosti izleta pa so da se izletniki vozijo v kabinah tretjega razreda (kabine imajo prostor za 2, 4, 6 in 8 oseb) da bodo dobili posebno hrano in da jih bodo spremljeval posebni uradnik parobrodarske družbe (Slovenec), kateri bo skrbel da bodo izletniki vse obljubljene dobili in da bodo vozil posebni vlak iz Trsta v Ljubljano.

Vožnja iz New Yorka v Ljubljano in nazaj v New York stane samo \$77.78 za one kateri niso državljani, za ameriško državljan pa \$73.78. Vozni listki za povratek so veljavni za eno leto. Kdorkoli se želi udeležiti izleta ali bi rad kaj več pojasnil naj se zgleda (v slovenskem jeziku) pri "Austro-Americana, 2 Washington St., New York, N. Y.

Bivši republikanski governor v Indiani je vzel v zaščito ubeglega eks-governorja Taylora iz Kentucki, kateri je bil obtožen umora. Sedanji demokratiški governor je pa izročil železarskega delavca Me Namara privatnim detektivom, da so ga ugrabili v drugo državo. V čegavih rokah je vlada?

Za delavce v kamnolomih je bila minula zima najslabša, kar jih pomni že mnogo let.

Velika prednost.

Prejane čase je bilo navadno, pripravljati zdravila groznega okusa, ki so zahtevale junaštva, da se jih je vžijalo. Kemija pa se dandanes trudi, da iznajde nove načine, vsled katerih bi različna zdravila bila bolj pripravna za užitek. Eno, našemu narodu že leta znano zdravilo ima to veliko prednost, da ima lahek, prijeten grenek okus in ktero zamore prenašati vsak želedec. To je Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. Njegovi učinki na želedec in druge prebavne organe so znameniti. Grenka zelišča, iz katerih je izgotovljeno, so znana zaradi svojih zdravilnih moči in rdeče vino, ki je podlaga temu zdravilnemu sredstvu, je dobro povpešilo in tonika. V slučaju bolezni žlečade, jeter, drobovja in krvi donasa ono zaželjen uspeh. Rabite ga takoj, ko zapazite spremembo v vašem teku, zgubo moči, spremembo v obličju.

V lekarnah Jos. Triner, izdelujoči kemist, 1333-1339, So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Importiran starokrajški tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,
1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR! POZOR!

IG. KUŠLIAN
GOSTILNICAR

229-1st Ave., Milwaukee, Wis.

Ima najbolje pijače in vedno pripravljen prigrizek, po zmernih cenah. Lokaln in potujoči rojaki—dobrodošli!

I. STRAUB URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.

Ima večjo zalogo ur, verig, prstnov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.

Oblížite ga!

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranocecelnik.

Izdravniška preiskava brezplačno—plačati je le zdravilo, 1924-26 Blue Island Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do 3 popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeti bolniki naj pišejo slovenski.

Za dobre fotografije SE OGLASI pri

Wilke

dobropoznanemu fotografu, ki izdeluje vsakovrstne in najfinelše

slike: otroke, družine, skupine, ženitve in društvene skupine.

Fotografira tudi zvečer po naročilu.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLACE.

TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Skladišče čevljev

za dame, moške in otroke

Domača tvrdka

Izdeluje nove čevlje po meri in prevzame vsa popravljiva dela, spadajoča v čevljarstvo obrt!

Za obila naročila se priporoča al. občinstvu

JOSIP JECMENJAK, lastnik

1831 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

NAJBOLJŠA KUHINJA!

Billiards, Pool Table, Prenočišča za potnike.

Jedi pripravljene po domače. Odprto po dnevi in po noči.

P. Perić, 1412 W. 18. St., Chicago, Ill. Telefon: Canal 2408

Naznanilo.

Občinstvu naznanjamo, da je naša pomladanska zaloga moških in deških oblek z novo zalogo popolnoma in sicer z novim in zadnje mode blagom najbolje kakovosti.

Pridite in pogledite!

J. J. DVORAK & CO.

1853-55 Blue Island Ave.

edini izdelovalec unijskih oblek in prodajalec na zapadni strani Chicago. **NAREJENE OBLEKE.** Želimo tudi seznaniti občinstvo z našo veliko zalogo po meri narejenih oblek, zadnje mode v mestu za svoje blago jamčimo, ker vemo, da je vsak naš odjemalec zadovoljen, kdor nas obišče.

ČEVLJI! Pridite in ogledajte si naše veliko zalogo unijskih čevljev vseh vrst in kakovosti.

J. J. DVORAK, lastnik.

Zdravljenje v 5 dneh

Varicocele Hydrocele BREZ NOŽA IN BOLEČIN

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Strukturi; dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčno nezmoglost, vodenico in boleznit tistih se moških.

Ta prilika je dana zlasti tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in mojem nameri, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni po tutejih zdravnikov, brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim ozdravim vsakega.

Popravila Vaše zdravje

Pridite v moj urad in govorite zaupno. Govorimo vse jezike. Dobili boste najboljša nasvete in prednosti, ki sem si jih iztekel v moji 14 letni praksi kot specialist v boleznih pri moških. Če je upanja v vaši zadevi, vam pojasnem, kako se treba zdraviti.

Ozdravim pozitivno žlečode, pljuča, ledice in neprilike v jetrih. (Za neuspešno zdravljenje ni treba plačati).

TAJNE moške bolezni

zguba nagova, boleznit v ledicah in jetrih zdravim hitro za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, napori, zastrupljenje in zguba vode.

PLJUČA

nadubo, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim po moji najnovejši metodi

Zdravljenje za stalno, je, kar želi vsakdo; ozdravim vsakogar, kdor mi zaupa njegov položaj. Moje zahteve so dostopne in primirne napram natančnemu zdravljenju in obroki lahki. Pridite danes in olajšajte bolečine. (Nasveti zastojni.)

DR. ZINS, 183 N. Clark Str. Chicago

Odprto: 8 zjutraj do 8 zvečer. Ob nedeljah od 8 zjutraj do 4 pop.

Zastrupljenje krvi

in vseh drugih kožnih boleznit, kakor prišče, lueije, onemoglost itd.

Ženske bolezni

beli tok, bolečine v oza-ture, garje, etekline, po-dju in druge organske bolezni zdravim za stalno.

(Preiskovanje brezplačno) no.

"NATURALIZACIJSKI ZAKON" se imenuje knjižica, ki je namenjena za tiste rojake, ki žele postati državljani Zed. držav. Zakoni za naseljenca so čedalje bolj strogi, treba je, da si vsak nabavi tozadevno knjižico, v kateri se razlaga, kako se postane ameriški državljan.

Knjižica stane 16 ct. s poštnino in se jo naroči pri sohr. Fr. Petri-ču, 1830. So. Center Ave., Chicago, Ill.

DOBRO SLUŽBO

lahko dobi vsak mladenič ali gos-podična na železnici ali pa pri "brezžičnem brzojavu". Odkar je osemurni delavnik postal zakon in se množe brezžične postaje, primanjkuje približno 10.000 brzojavnih vslužbencev. Začetniki dobivajo \$70 do \$90 mesečno. Naša šola je pod nadzorstvom višjih brzojavnih uradnikov. Vsem, ki dokončajo šolo s povoljnimi vspehom, so službe osigurane. Pišite za podrobnosti šolskemu zavodu, ki vam je najbližji. National Telegraph Institute, Cincinnati, O., Philadelphia, Pa., Memphis, Tenn., Columbia, S. C., Davenport, Ia., Portland, Ore.

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenice in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

ALOIS VANA

— izdelovatelj — sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

Slovenecem in Hrvatom priporo-čam svoje moderno brivnico.

FRANK ZORNJAK,

1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

Najpripravnější in najcenejša paro-brodna črta za Slovence in Hrvate.

Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko.

Brzi poštni in novi parobrodi na dva vijaka:

Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceania

Druge nove parnike, ki bodo vozili 19 milj na uro, gradijo.—Parniki odpluje-jo iz New Yorka ob sredih ob 1 po-poldan in iz Trsta ob sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku.—Vsi par-niki imajo brezžični brzojav, elektri-čno razsvetlavo in so moderno urejeni.—Hrana je domača. — Mornariji in zdravnik govorijo slovensko in hrvaško.

Za nadaljne informacije, cene in vozne listke obrnite se na naše zastopnike ali pa na:

PHELPS BROS. & CO.

Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York.

Zastopnik za Zasad: **K. W. Kempf, 120 N. La Salle St., Chi-cago, Ill.**

Največja trgovina

z žganjem, vinom in smokkami na debelo.

Vse blago prve vrste!

Dve prodajalni:

JOSEPH H. MILLER et Comp., 917

Woodland in 6030-6032 St. Clair ave. Cleveland, Ohio.

Telefon: Cujahoga C. 4254 R in Princeton 2002.

Blago pošljamo tudi izven Cleve-landa.

Pišite slovensko! Cene nizke.

Potrleba točna!

ROJAKI v Waukeganu!

Če kočete-piti dobre pijače in se zabaviti po domače pojdite k

B. Mahnich-u,

714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepriča.

DOBRA, DOMAČA GOSTILNA v Clevelandu, Ohio

J. SVETE po domače pri ZALARJU 6120 St. Clair ave

trči vino, pivo in žganje prve vrste. Smokke prve kvalitete so na prodaj. Za množično po-set se priporoča rojakom v Clevelandu, pa potnikom Lastnik.

POZOR DELNIČARJI.

ki še niso dobili delnic B.J.D.F. v upravnistvu je še nekaj del-nic B., katere čakajo, da se od-pošljejo tistim delničarjem, ki n-še niso oglasili zanje.

Naj se to stori prej ko mogoče, da bo stvar glede delnic B. vreda.

Odbor J. D. T. D.

Jake važne vprašanje?

"Ali sem že poslal zaostalo na-ročnino na "Proletarca"?"

Se ne! —

Podpirajte socialistično č-časopisje! Naročajte, čitajte in pišite "Proletarca"! Priporočajte hrva-skim delavcem "Radniško Strabo".

Spomladanske in letne

"Nobby obleke"

po zmerni ceni

za odrasčene in mladeniče

Najnovejše mode.

LAWNDALE CLOTHING HOUSE

S.W. Corner 26th & Central Park Ave.

Rudolph Layer,

lastnik.

PRVA SLOVENSKA

Vinarna in Gostilna

v Kaliforniji,

kjer se toči dobra vina in importirano pivo. Prodaja vina na galone in na drobno.

Ant. Schnabl,

cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicago, Ill.

Najboljše in najfinejše obleke

so po niski ceni na prodaj

pri **H. SCHWARTZ,**

16-18 N. Halsted St., Chicago

Velika zaloga klobukov, čepice, č-čevljev, perila in kovčkov.

Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

Dolžnost vsakega socialista je

podpirati svoje časopisje. Agiti-rajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

POZOR! SLOVENCII POZOR!

SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljšk in druge rarnovrstne pijače ter unijalske smokke. Potniki dobe čedno pre-nočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.

Vsem Slovenecem in drugim Slovan-om se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,

1625 So. Centre Ave. Chicago

Valentin Potisek

GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill

Toči vse, gostilni podrežane pija-ke in priporoča rojakom za obilni obil.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Uraduje od 8-11 predpoldne in od 6-9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

J. Kosirnik, krojač

izdeluje nove obleke, čisti, lika in popravlja. Cene zmjerne.

J. Kosirnik, 3708 W. 26th St.

Tel. Lanwdale 1761. Chicago.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salun

NA 460